

Elly Griffiths

Het zigzagmeisje

Vertaald door Janet Limonard-Harkink

DE FONTEIN

‘Het lijkt alsof iemand haar in drieën heeft gezaagd,’ zei Solomon Carter, de forensisch patholoog, op een gezellige babbeltoon. ‘We missen alleen het middelste stuk.’

Ik moet hier niet gaan overgeven, dacht Edgar Stephens. Dat is precies wat hij wil. Altijd kalm en professioneel blijven, jij bent tenslotte de politiemann.

Hij keek neer op de gestalte op de tafel in het mortuarium. Je kon het niet echt een lichaam noemen, dacht hij bijna afstandelijk. Ze leek meer op zo’n klassiek standbeeld, met alleen een hoofd en schouders, net boven de borsten afgezaagd. De schoonheid van het gezicht en het golvende blonde haar versterkten het gevoel van onwerkelijkheid alleen maar. Het zou net zo goed een mannequinhoofd in een hoedenmakerij kunnen zijn, afgezien van het geronnen bloed en de geur van rottend vlees. Ondanks zijn voor-nemen voelde hij hoe zijn maaginhoud omhoogkwam.

‘We weten niet zeker of het hoofd en de benen van hetzelfde lichaam zijn,’ zei hij terwijl hij zijn zakdoek tegen zijn mond drukte.

Solomon Carter moest daar hartelijk om lachen. ‘De kans lijkt me klein dat twee in stukken gezaagde vrouwenlichamen tegelijkertijd in Brighton rondzwerven.’

Edgar verplaatste zijn blik naar het uiteinde van de tafel, waar de benen zedig naast elkaar lagen; die waren nog steeds gehuld in vleeskleurige kousen en ze waren halverwege de dij afgezaagd, alsof er een preutse censor aan het werk was geweest. Het viel hem op dat het zonder het ‘middenstuk’ onmogelijk was om onomstotelijk vast te stellen of het lijk een man of een vrouw was.

‘Misschien zijn het niet eens vrouwenbenen,’ merkte hij op, gewoon om iets te zeggen.

‘Je maakt zeker een grapje,’ zei Solomon. ‘Als dat geen vrouwenbenen zijn eet ik mijn hoed op. Een prachtig paar benen zelfs, en net zo lang als de onderdanen van een showgirl.’

Je hoeft je hoed niet op te eten, dacht Edgar, terwijl hij achter de patholoog aan het vertrek uit liep. Dit zijn inderdaad een paar mooie vrouwenbenen.

Later, in de pub, slaagde hij erin om er tegenover zijn brigadier, Bob Willis, grappen over te maken. Bob lachte nooit echt om Edgars grappen, maar soms kleurden zijn oren roze. Edgar vermoedde dat Bob eigenlijk vond dat lachen de waardigheid van een politieagent ondermijnde. Het lag gevoelig bij Bob dat hij pas eenentwintig was en niet aan de oorlog had meegedaan, want hij zou op deze leeftijd natuurlijk nooit brigadier zijn geworden als er niet zoveel mannen waren geweest die wel hadden gevochten.

‘Solomon Carter stond op het punt om het meisje een aanzoek te doen,’ zei hij. ‘Ik geef je op een briefje dat hij zich niet laat afschrikken door zoiets onbelangrijks als het ontbreken van het middelste gedeelte. Waarschijnlijk heeft hij vrouwen zo het liefste.’

Bobs oren werden steeds roder en hij nam wantrouwig een slokje van zijn bier. Ze schonken een goede pint in de Bath Arms, maar het hoorde bij Bobs rol van politieman om overal wantrouwig tegenover te staan.

Edgar nam een royalere slok van zijn drankje. Hij wist dat hij op vrijdagavond eigenlijk niet met zijn brigadier naar de pub zou moeten gaan. Zijn eigen vader zou vroeger stipt om vijf uur van zijn werk zijn vertrokken, met achtereenvolgens een stevige wandeling naar huis, een whisky-soda en verschillende soorten vlees met groente uit de oven. En ’s avonds luisterde hij naar de radio met het hele gezin. Maar Edgar had niemand die eten voor hem maakte, en de gedachte om terug te keren naar zijn appartement

maakte hem neerslachtig. Hij vroeg zich af of Bob iemand had om naartoe te gaan; een onschuldig meisje van de parfumerieafdeling van Hanningtons bijvoorbeeld, of een liefhebbende moeder die gepaneerde Smac bakt en graag alles over de duistere zaakjes van haar zoon wil horen.

Maar het bleek dat Bob had nagedacht. Altijd gevaarlijk.

‘Waar denk je dat de rest van haar lichaam is?’ vroeg hij, bijna geïrriteerd.

‘Ik weet het niet,’ antwoordde Edgar. De benen en de romp waren gevonden in het bagagedepot op het station van Brighton, verborgen in twee simpele zwarte koffers, van het soort waarin minder interessante muziekinstrumenten worden bewaard, zoals een hoorn of misschien een tuba. Het was de geur geweest waardoor het stationspersoneel was gealarmeerd. Het was een koude, grijze augustusmaand, maar het was nog wel zo warm dat een lijk na een paar dagen behoorlijk begon te stinken.

‘Wie zou zoiets nou doen?’ zei Bob. Opnieuw klonk het alsof hij persoonlijk beledigd was omdat iemand de brutaliteit had gehad een vrouw in stukken te zagen en die zomaar op verschillende plekken achter te laten.

‘Een heel vreemd iemand,’ zei Edgar. Hij dacht aan het mortuarium en het hoofd en de benen met niks daartussenin, aan de misselijkmakende geur en de marmeren huid. ‘Ik moet je zeggen,’ zei hij, ‘dat ik vandaag bijna moest overgeven toen ik zag wat diegene had gedaan.’

Bob leek geschokt door de getoonde zwakte van zijn baas. ‘U hebt toch wel erger gezien in de oorlog?’

‘Ik heb heel veel nare dingen gezien in de oorlog,’ zei Edgar. ‘Dat wil je niet weten.’

Bob leek het roerend eens te zijn met die laatste opmerking.

‘Ik vind het onvoorstelbaar dat niemand op het station iets heeft gezien.’ Bob klonk opnieuw gekrenkt.

De twee koffers waren maandagochtend afgegeven en het

was nu woensdag. Maar het leek erop dat geen van de stationsmedewerkers zich kon herinneren wie de koffers had gebracht en waarom ze die maandagavond niet waren opgehaald. De enige beschrijving die ze hadden kon niet slechter zijn: *Het was een man. Ik geloof dat hij een hoed of een pet droeg.* Hoe zag dat hoofdedksel eruit? vroeg Edgar zich nu af. Een piratensteek? Een pet zoals loopjongens die dragen? Een hoge hoed? Misschien kwam het door de link met de muziekkoffer, maar Edgar dacht aan een hoge hoed.

‘We gaan morgen weer bij hen langs,’ zei hij. ‘Vraag het na bij de winkeliers rondom het station, er is vast wel iemand die iets heeft gezien.’

‘Niemand heeft ooit iets gezien,’ zei Bob. ‘Het ligt aan deze stad, die is een broeinest van verdorvenheid.’

Bob kwam niet uit Brighton en dat was te merken. Hij was opgegroeid in een klein dorpje aan de kust van Kent, zijn ouders waren methodisten en dat was soms ook te merken.

‘Dat valt wel mee,’ reageerde Edgar. Hij hield van Brighton. Toen hij pas bij de politie was, was hij in Croydon gestationeerd geweest. Brighton was absoluut een treetje hoger op de carrière ladder. Edgar hield van de vrolijke anonimiteit van de stad, hoewel die volgens Bob soms ook nadelen had. Maar een man die een vrouw in tweeën kon zagen, moest wel een spoor hebben achtergelaten.

‘In drieën,’ zei Bob toen Edgar deze gedachte hardop uitsprak. ‘Hij heeft haar in drieën gezaagd en we hebben het middelste stuk nog steeds niet gevonden.’

Dat was het fijne van politiewerk, dacht Edgar, terwijl hij Bob naar de toeg zag lopen om nog een paar drankjes te bestellen. Er was altijd iets om naar uit te kijken.

Toen Edgar naar huis liep, dacht hij opnieuw aan zijn vader en diens avondeten. Wat zou zijn vader – inmiddels al lang dood – ervan gevonden hebben dat zijn zoon politieagent is? Aan de

ene kant verdiende de baan beslist het predicaat ‘respectabel’ – de hoogste kwalificatie van zijn ouders –, maar aan de andere kant voldeed die nauwelijks aan hun andere belangrijke criterium: ‘prettig’. Edgar had de ochtend besteed aan het bekijken van afgezaagde lichaamsdelen, de middag aan het opsporen van iemand – wie dan ook – die misschien wist hoe die lichaamsdelen in het kantoor van het bagagedepot op het station van Brighton waren terechtgekomen, en de avond aan bier drinken met een kereltje dat tegen hem, als hogere in rang, zou moeten opkijken. Nee, prettig was het niet.

Edgar woonde in de wijk Hanover, waar een steile heuvel zich uitstrekte van het Pavilion, een exotisch uitziend paleis, tot bijna aan de renbaan. De huizen waren er veelal klein en vervallen, maar op een heldere dag kon je heel Brighton zien liggen: een reeks wankele witte huizen tot aan de pier en de zee. Terwijl Edgar het steilste deel van de heuvel op ploeterde, bedacht hij dat zijn moeder de buurt ‘gewoontjes’ zou vinden. Edgars ouders waren opgeklommen van een rijtjeshuis naar een geschakelde bungalow in Esher en ze hadden zichzelf de gelukkigste mensen op aarde beschouwd. Edgars vader had niet lang van deze voorstedelijke gelukzaligheid kunnen genieten, want hij stierf nog geen jaar na de verhuizing naar Surrey. Maar Edgars moeder, Rose, leefde nog steeds. Ze poetste haar zilver en streek haar tafelkleden alsof ze zich voorbereidde op een banket dat nooit zou plaatsvinden.

Als Edgar over zijn jeugd nadacht, concludeerde hij dat het streven naar fatsoen daarin de boventoon had gevoerd. Zijn vader, Bill, had op het postkantoor gewerkt, en hoewel het soms niet eenvoudig was geweest, ging hij er prat op dat Rose nooit had hoeven werken. Edgar en zijn broer en zus mochten nooit met andere kinderen op straat spelen. Ze moesten binnenblijven, hun huiswerk maken en hun pianospel oefenen. Deze vreugdeloze pogingen tot zelfverbetering hadden hun vruchten afgeworpen: ze verworven alle drie een plaats op het gymnasium, hoewel zijn

ouders het nogal pedant en onbetamelijk vonden dat Edgar later naar Oxford ging. ‘Mensen zoals wij gaan niet naar de universiteit,’ had zijn moeder gezegd. ‘En net nu je vader een mooi baantje op het postkantoor voor je heeft geregeld.’ Maar Edgar ging naar Oxford en genoot van twee waanzinnige jaren daar, voordat Hitler het verpestte en hij zich, bijna zonder het te beseffen, op een troepenschip met bestemming Noorwegen bevond. Zijn jongere broer, Jonathan, had voor de volgende domper gezorgd door bij Duinkerken om het leven te komen. Lucy, zijn zus, was nu de enige die regelmatig een bezoekje bracht aan de bungalow, waarover ze meldde dat Jonathan en Edgar beiden op dezelfde gedempte, spijtige toon werden besproken. Ze hadden allebei hun moeder in de steek gelaten. Jonathan dood op een Frans strand en Edgar bij de politiemacht.

Edgars appartement bevond zich op de begane grond van een knalroze geverfd huis. Toen hij binnenkwam rook hij meteen de bekende muffe geur die nooit leek te verdwijnen, hoe vaak hij de ramen ook openzette of alles grondig schoonmaakte. Hij had er een keer over geklaagd bij zijn hospita, die de lucht had opgesnoven en ‘smerig, hè?’ had gezegd, alsof zij er niets mee te maken had. ‘Muizen,’ had Bob gezegd, toen hij het er op het bureau over had gehad, en hij had waarschijnlijk gelijk. Edgar hoorde regelmatig gescharrel en gepiep achter de plinten. En toen hij ’s nachts een keer een koekje had laten liggen, had hij ’s ochtends ontdekt dat er scherpe tandjes aan geknaagd hadden.

Edgar probeerde niet aan de muizen te denken, sneed wat brood voor zichzelf af en ging op zoek naar iets om erop te doen. Hij dacht dat hij ergens sardientjes had liggen, maar een zoektocht in de voorraadkast leverde niets anders op dan wat beschimmelde jam en een halfopen blik Smac, dat hij haastig weggooide – veroorzaakte dat misschien die vieze geur? Hij pakte de jam, schraapte het dunne laagje groen eraf en smeerde wat op zijn brood. Hij nam de boterham en een flesje bier mee naar de voorkamer voor het

hoogtepunt van de dag: het cryptogram.

Hij wist niet waar zijn liefde voor dit soort puzzels vandaan kwam. Misschien had hij vroeger aan de keukentafel gezeten om zijn huiswerk te maken en werd hij toen afgeleid door de verleidelijke zwart-witte vierkantjes op de achterkant van zijn vaders middagkrant. Zijn vader maakte nooit een puzzel en zijn moeder raakte liever helemaal geen krant aan; nieuws was namelijk zelden prettig of respectabel. De hele avond werd hij verleid en geprikkeld door de aanwijzingen: 'Zakken met vruchten... Zoek het in beroep...' Hij wist niet meer precies wanneer hij voor de eerste keer de uitgelezen krant had gepakt en voorzichtig de lege vakjes had ingevuld. Maar zelfs nu – nadat het invullen van een cryptogram indirect tot de Magic Men en enkele van de ergste ervaringen van zijn leven had geleid – zag hij een onafgemaakte puzzel nog steeds als een cadeautje, als iets om aan het eind van de dag van te genieten.

Hij ging zitten en kauwde op zijn pen. 'De achterstand niet uitgezeten.' Negen letters. 'Ingelopen.' Edgar vulde het antwoord met een vulpen in, met keurige zwarte blokletters. Het was een erezaak om nooit een potlood te gebruiken. Twee verticaal: 'Benen van de koningin (10)'. Wie of wat kan dat zijn? Burgers... 'Onderdanen.' Edgar keek naar de krant.

Hij hoorde Solomon Carter zeggen: 'Een prachtig paar benen zelfs, en net zo lang als de onderdanen van een showgirl.' Hij dacht aan de koffers waarin de lichaamsdelen waren gevonden. Die waren gemaakt van zwartgeverfd hout en aan de achterkant vastgezet met koperen klampen die precies even groot waren. Even zag hij niet de groezelige muren van zijn appartement maar een variétéschouw aan het eind van een pier – fluwelen gordijnen, een verrijdbare kist en het witte gezicht van de goochelaar die een vrouw in drieën zaagt.

Max Mephisto staaide omhoog naar de vochtige plekken op het plafond. Vijf en twee. Bluffen met zeven. Vind de Vrouw. Harten, klaveren, ruiten, schoppen. Je zou in de donkere plekken met enige moeite schoppen kunnen zien. Schoppenvrouw: de gevaarlijke vrouw en een van zijn beste trucs. Je kon de schoppenvrouw uit het haar van een dame plukken, uit haar tasje, en zelfs uit haar decolleté, als je in de juiste club was en zij het juiste soort vrouw was.

De jonge vrouw naast hem zuchtte in haar slaap. Max had geen idee wat voor soort meisje zij was en omdat deze show maar een week liep, zou hij niet de kans krijgen om daarachter te komen. Vanda, dacht hij. Of was het Tanya? Een van die Russisch klinkende namen. Hun act was vaag Russisch, meende hij zich te herinneren, met veel gehurk met de armen over elkaar en schoppende benen. De kostuums hadden veel onnodig bont, zij het schaarser dan de kostuums die de boeren in de Oeral droegen. Maar om eerlijk te zijn was het in het Majestic Theatre in Eastbourne zelfs in augustus waarschijnlijk kouder dan in Siberië. Waar ging hij nu naartoe? Southport, dacht hij. Of was het Scarborough? Een plaats met een S. O god, alsjeblieft, als het maar niet Skegness is.

‘Meneer Mephisto!’

De schelle stem van mevrouw Shuttleworth. Vermoedde ze dat hij een vrouw in zijn kamer had? Nou, ze kende hem, dus waarschijnlijk vermoedde ze dat wel. Maar haar stem klonk eerder opgewonden dan afkeurend.

‘Ja?’ riep hij, niet erg behulpzaam. Vanda/Tanya verborg haar hoofd onder het kussen.

‘Er is bezoek voor u. Een heer.’

Het woord ‘heer’ betekende dat de man niet in het theater optrad. Max zag af van het idee om in zijn kamerjas naar beneden te gaan. Het zou een theateragent kunnen zijn, iemand met nieuws over een echt goede show in een topgelegenheid, bijvoorbeeld in het Finsbury Park Empire of in het Golders Green Hippodrome. Hij kleepte zich in een broek en een overhemd, geen stropdas, en een respectabel uitzienend tweedjasje. Voordat hij wegging, gaf hij het meisje haar kleren.

‘Je kunt je beter aankleden,’ zei hij vriendelijk. ‘De hospita komt zo naar boven om de kamers te doen.’ Het oude moedertje Shuttleworth kwam de kamers nooit voor de middag schoonmaken, maar dat kon het meisje niet weten.

Ze ging rechtop zitten en probeerde zich op een verleidelijke manier uit te rekken. Ze was mooi, zelfs in het daglicht, een soort goedkope versie van Betty Grable. ‘Kom je vanavond naar het slotfeest?’ vroeg ze. ‘Na de tweede voorstelling.’

‘Natuurlijk,’ zei Max, in de hoop dat er een beter aanbod op zijn pad zou komen. Misschien ging hij wel met de theateragent in het Grand dineren.

‘Tot vanavond dan.’

‘Dag Vanda.’

‘Sonya.’

Sonya. Dat was het.

Mevrouw Shuttleworth had de bezoeker in de voorkamer gezet in plaats van in de eetkamer, waar sommige artiesten nog zaten te ontbijten. Max kwam zachtjes de trap af en hoorde de onmiskenbare stemmen van degenlikker Ronaldo en de imitator Walter Armstrong. Hij liep de hal door zonder om zich heen te kijken. Ronaldo was meer dan hij ’s ochtends kon verdragen – degens, zo leek het, was het enige wat hij kon doorslikken zonder kruimels door de kamer te spugen – en Armstrong hield zich tot vervelens toe bezig met het imiteren van levenloze voorwerpen. Max vond dat zijn dag prima kon beginnen zonder het geluid van een fles

die ontkurkt wordt of een gorgelende stortbak.

Max was trots op zijn misleidende reactie tijdens zijn act, waarbij hij terugdeinsde, een klassieke manier om het publiek af te leiden. Open de kastdeur en het meisje is... verdwenen. Strompel het podium af, kijk verwilderd omhoog naar de loge, en grijp naar je keel. Maar toen hij de overvolle salon van mevrouw Shuttleworth binnenstapte, deinsde hij daadwerkelijk terug.

‘Ed. Goeie god.’

‘Hallo Max.’

Mevrouw Shuttleworth hield zich op de achtergrond en leek aan te voelen dat er iets ontbrak aan deze begroeting.

‘Deze heer is speciaal voor u gekomen, meneer Mephisto.’

‘Dat begrijp ik.’

‘Ik vroeg me af of we ergens even kunnen praten,’ zei Edgar. Het was bijna vijf jaar geleden dat hij Ed voor het laatst had gezien, en dat was aan het eind van de oorlog. De Magic Men waren uit elkaar gegaan en ze hadden elkaar getroffen op Victoria Station, allemaal onderweg naar verschillende standplaatsen. Ze hadden ruziegemaakt, herinnerde Max zich, over de vraag of Edgar terug moest gaan naar de universiteit of dat hij politieagent moest worden. Nou, hij had dus zijn keuze gemaakt; daar stond hij en hij was geen spat veranderd voor zover Max kon zien. Lang en slank, met rossig haar, en met een verwachtingsvolle, gretige blik om zich heen kijkend. Max wist dat hijzelf er, in tegenstelling tot Edgar, oud en slonzig uitzag. Hij was tien jaar ouder dan Edgar, maar hij had nooit zo vol vertrouwen uit zijn ogen gekeken, zelfs niet toen hij jong was.

‘Dan zal ik u met rust laten,’ zei mevrouw Shuttleworth na een pauze.

‘Nee hoor,’ zei Max. ‘We kunnen gaan wandelen.’

‘Maar u hebt nog niet ontbeten.’

‘Ik heb geen honger, mevrouw Shuttleworth.’

‘Het ontbijt ruikt heerlijk,’ zei Edgar met een schooljongensach-

tige grijs die hem op de planken in de rol van beste vriend een fortuin zou opleveren.

‘We houden kippen,’ verduidelijkte de hospita, hoewel Max zeker wist dat Edgar dat al had geroken. ‘En het is makkelijker nu brood niet meer op de bon is. Ik kan u wel een paar eieren geven om mee naar huis te nemen,’ zei mevrouw Shuttleworth hartelijk. ‘Uw vrouw zal er blij mee zijn.’

‘Ik ben niet getrouwd,’ zei Edgar, terwijl zijn grijs verslaptte. ‘Kom op, Ed,’ zei Max, ‘we gaan een luchtje scheppen.’

Max had al een sigaret opgestoken voordat ze de trap van de veranda af liepen. Hij hield Edgar het pakje voor, maar die schudde zijn hoofd.

‘Ik ben gestopt.’

‘Waarom?’

‘Ik vond het gewoon niet prettig om ergens zo afhankelijk van te zijn.’

Ze liepen in stilte over de boulevard. Door de palmbomen waaide een koude wind en de zee had een ongenaakbare staalblauwe kleur. Ze stopten bij een bushokje, zodat Max nog een sigaret kon opsteken. Terwijl hij de rook inhaleerde zei hij: ‘Hoe heb je me gevonden?’

‘Ik heb je opgezocht in *Variety*. “Max Mephisto in het Majestic Theatre in Eastbourne”’

‘Lezen politieagenten tegenwoordig *Variety*?’

‘Ik weet het niet,’ zei Edgar kalm. ‘Maar ik bladerde erin omdat ik je wilde vinden.’

‘Waarom?’ Max keek hem door de rook heen aan.

‘Laten we nog een stukje lopen, dan zal ik het je vertellen.’

Ze liepen tot aan de pier. Max kreeg pijn in zijn ogen van de bloemenklok – al die rijen asters in vloekende kleuren geel, paars en oranje. Hij had gisteravond vast meer gedronken dan hij besefte. De wind veranderde de ligstoelen in kleine zeilbootjes, maar

er waren nog steeds een paar dappere gezinnen die zich op het strand installeerden.

‘We hebben een vrouwenlichaam gevonden,’ zei Edgar. ‘In drieën gezaagd. De bovenste en onderste delen van het lichaam zijn bij het bagagedepot op het station van Brighton gevonden. Het middelste deel is gisteren bij mij op het politiebureau afgeleverd.’

‘Het middelste deel?’

‘De romp. Borst tot heupen.’

‘Jezus.’ Max nam een trek van zijn sigaret. ‘En dat is bij jou afgeleverd?’

‘Ja. In een zwarte koffer en geadresseerd aan kapitein Edgar Stephens.’

‘Kapitéin Stephens? Niet agent Stephens?’

‘Het is inspecteur Stephens. Maar inderdaad, mijn legerrang stond erop.’

Ze leunden op de reling en keken toe hoe twee kinderen in gestreepte badpakken onverschrokken een zandkasteel bouwden. Max’ ogen prikten. Hij hoopte dat het alleen van het opwaaiende zand was.

‘Maar wat heb ik daarmee te maken? Jij koos ervoor om bij de politie te gaan. Hoort het vinden van lijken niet bij je werk?’

‘De manier waarop het lichaam in drieën was gezaagd en elk deel in een zwarte koffer was gestopt, deed me denken aan een goocheltruc. Een truc die jij voor de oorlog deed.’

Max stak zijn sigaret opnieuw aan. ‘Het zigzagmeisje. Het meisje zit in een kist, en je steekt daar scherpe bladen boven- en onderin. Je trekt het middengedeelte opzij, waardoor er een zigzagvorm ontstaat en je opent een luikje om de buik te laten zien; het was altijd een publiekstrekker. De truc is dat de kist groter is dan hij lijkt. Zwarte streken langs de zijkanten doen hem smal lijken, maar het middelste gedeelte is in feite groter dan het bovenste en onderste deel.’

‘Nou, deze man,’ zei Edgar, ‘heeft haar daadwerkelijk in drieën gezaagd. Ik heb de drie delen gezien.’

Max zei niets, dus Edgar vervolgde zijn verhaal. ‘Het geheel was zo theatraal, bijvoorbeeld de manier waarop de delen werden gevonden; het middelste deel – het belangrijkste – is naar mij gestuurd. Ik dacht dat het misschien...’

‘Jij dacht dat er misschien een gestoorde goochelaar achter zat.’

Er viel een stilte. Op de pier begon het draaiorgeltje te spelen. Op het strand lachten kinderen terwijl ze over de aanspoelende golven sprongen.

‘Ja,’ zei Edgar uiteindelijk. ‘Ik dacht dat het misschien een gestoorde goochelaar was. En als je op zoek bent naar een gestoorde goochelaar, waar kun je dan het beste beginnen?’

Max lachte. Het had het gevoel dat hij voor het eerst in jaren weer lachte. Hij had in ieder geval nog nooit gelachen om Nobby ‘Crazy Legs’ Smith, de komiek die deze week op het programma stond.

‘Het is goed om je weer te zien, Ed.’

‘Insgelijks. Het is veel te lang geleden. Zie je nog weleens iemand van de Magic Men?’

Bij het horen van die naam stopte Max met lachen. ‘Nee,’ zei hij. ‘Ik zie niemand meer uit die tijd. De oorlog is al vijf jaar voorbij.’

‘En je kunt niemand bedenken die nu de act van het zigzag-meisje opvoert?’

Max haalde zijn schouders op. ‘Ik wil wedden dat goochelaars die overal in het land opvoeren. Mensen kopiëren de hele tijd trucs en als je een goede meubelmaker hebt, is die truc niet bijzonder moeilijk.’

Edgar monterde ervan op. ‘Nou, dan is dat een goed aanknopingspunt om mee te beginnen. Zou je me de namen kunnen geven van de beste meubelmakers die voor het theater werken?’

Max draaide zich om en liep weg. Edgar bleef met hem oplopen en na een paar tellen zei Max: ‘Goed dan, ik kan je een paar

namen geven. Er is een goede rekwisietenmaker in de buurt van Brighton, maar ik wil er niet bij betrokken raken. Ik hou niet van de politie, weet je nog?’

‘Dat weet ik nog.’

‘We leven in verschillende werelden, Ed. Jij bent op weg naar boven en ik...’ Hij gebaarde naar de stad achter zich, de gepleisterde hotels, de landenvlaggen wapperend vanaf de pier. ‘Ik glijd langzaam af.’

‘Is de Majestic dan geen topgelegenheid?’

Max lachte. ‘Op een goede dag is het een redelijk goede gelegenheid. Het variété sterft langzaam uit, Ed, en ik sterf mee. Je zou dat zootje dat deze week optreedt eens moeten zien.’

‘Dat is precies wat ik ga doen. Ik heb een kaartje voor de show van vanavond.’

Edgar vond de show niet zo slecht als Max had beweerd. Hij had best genoten van de degenslikker, en de act met deuren die telkens open- en dichtgingen was best vermakelijk geweest. Max had de komiek Nobby Smith terecht getypeerd als de minst grappige man ter wereld, maar hij leek het goed te doen bij bepaalde toeschouwers. Sonya en Tanya, de exotische showgirls, waren ook populair, maar misschien, dacht Edgar, kwam dat doordat Sonya’s bikini van bont steeds afgleed. Vanuit zijn gunstige positie in de stalles kon hij hun kippenvel zien.

Max was de laatste act, wat paste bij zijn sterrenstatus. Hij kon dan wel zeggen dat hij steeds minder populair werd, het was duidelijk dat het merendeel van het publiek voor hem was gekomen. Terwijl Edgar in de pauze een warme gin-tonic dronk – ‘  n vrouwendrankje’, zei Tony Mulholland altijd – gonsde er maar      naam door de bar. ‘Ik heb hem voor de oorlog in het Hippodrome gezien. Ongelooflijk...’ ‘Ze zeggen dat hij ontsnapt is uit een piramide in Egypte.’ ‘Natuurlijk was hij een spion.’ ‘Ik heb gehoord dat hij een nazi was.’ ‘Ze zeggen dat hij van gemengd bloed is...’

Max was het soort man dat geruchten opriep, dacht Edgar. Het bijzondere was dat sommige waar waren.

Sonya en Tanya openden de tweede helft van de show met een dans die vaag Egyptisch aandeed. Edgar dacht aan Max en de piramide; ook dat kon waar zijn. Hij wist dat Max het begin van de oorlog in Egypte had doorgebracht. Tegen de tijd dat de groep de Magic Men werd gevormd, hadden de meesten al genoeg actie gezien voor de rest van hun leven. Behalve Tony Mulholland, die op de een of andere manier aan het leger had weten te ontkomen, en The Great Diablo, die toen al minstens vijfenzestig was.

Na de showgirls volgde er een buikspreker. Hij was best goed, als je door de vingers zag dat de pop een spraakgebrek had. Het publiek reageerde welwillend toen hij een poging deed om het volkslied te zingen terwijl hij een glas water dronk. Daarna was er nog een vrouwelijke imitator, Madame Foo-Foo. Zijn (haar?) act was absoluut schunnig en Edgar vroeg zich af hoe die erdoor was gekomen bij de Lord Chamberlain's Office. Maar het leed geen twijfel dat Madame Foo-Foo haar fans had, vooral in de engelenbak. Toen ze vertrok kreeg ze een bijna ovationeel applaus en daarna ging het publiek weer zitten, in afwachting van de fantastische Max Mephisto.

De stilte leek over te gaan in grootse verwachting en daarna bijna in ongeduld, totdat Max uiteindelijk rustig het podium op kwam lopen. Edgar had niet eens door dat hij zijn adem inhield tot hij met een zucht uitademde. Want als er iets duidelijk was, dan was het wel dat er niets was om nerveus over te zijn. Max had duidelijk alles onder controle. Gekleed in een smoking met een loshangend vlinderdasje grijsde hij met achteloze elegantie loom naar het publiek. Tegen de tijd dat hij van het podium was gestapt en een horloge uit iemands oor en een schijnbaar eindeloos parelsnoer uit de handtas van een vrouw tevoorschijn had getoverd, at het publiek uit zijn hand. Na een paar ingewikkelde kaarttrucs, verlevendigd met geestig gebabbel dat beter was dan alles wat er

die avond tot dan toe te horen was geweest, werd er een schragentafel op het podium gezet en nodigde Max een meisje uit het publiek uit om erop te gaan liggen. Er ging een heerlijke siddering door de aanwezigen rondom Edgar. Hier waren ze voor gekomen, voor deze macabere aanblik van een man die zich over een vrouw buigt en voorbereidingen treft om haar te laten verdwijnen. Edgar dacht aan het meisje op de snijtafel. Dit meisje was ook blond. Max trok de doek over haar gezicht en duwde haar haar nauwgezet onder haar nek. Edgar had hetzelfde gedaan met het arme stoffelijk overschot in het mortuarium.

Hij zei tegen zichzelf dat hij naar het meisje moest blijven kijken, maar zoals gewoonlijk werd hij afgeleid door Max, die een keer in zijn handen klapte en twee witte duiven uit het niets tevoorschijn toverde. Terwijl de duiven angstig koerend in de richting van de loge vlogen, verwijderde Max met een zwierig gebaar het doek. Het meisje was uiteraard verdwenen. Een daverend applaus, dat dubbel zo luid werd toen een spotlight het meisje toonde dat, zowel gegeneerd als opgelucht kijkend, weer gewoon in het publiek op haar stoel zat. Max boog, blies een handkus naar de engelenbak en verdween. Hij zwichtte niet voor de 'encores' die overal klonken.

Edgar maakte zich al tijdens het spelen van het volkslied uit de voeten. Hij baande zich een weg naar de tussendeur, zoals hem door Max was opgedragen. De portier begroette hem met een knikje. 'Max? Derde deur links. Meestal zeg ik tegen zijn bezoekers dat ze voor hem moeten oppassen, maar jij ziet eruit alsof je wel voor jezelf kunt zorgen.' Edgar vermoedde dat Max' bezoekers meestal jonger en vrouwelijk waren en glimlachte. Hij was nog nooit in een theater achter de schermen geweest en het verbaasde hem hoe sjofel het eruitzag. De Majestic mocht dan betere dagen hebben gekend, het voorste deel van het theater had nog steeds een vleugje glamour – roodfluwelen gordijnen (slechts een weinig sleets), vergulde cherubijnen op de balkons en een kroonluchter

die boven de goden schitterde. Maar achter de coulissen zag je stoffige vloerplanken en pijpen die langs het lage plafond liepen. Er hing ook een sterke geur van vocht. Edgar passeerde een kleedkamer die overduidelijk gedeeld werd door de buikspreker, de degenlikker en de imitator. Hij hoorde een champagnekurk knallen en vroeg zich af of dat het werk was van Walter Armstrong, want hij kon zich niet voorstellen dat hier anders champagne werd gedronken.

Max had tenminste een kleedkamer voor zichzelf. Hij dronk een glas whisky en smeerde coldcream op zijn gezicht. Edgar merkte dat hij stond te staren, hij had nooit gedacht dat Max schmink zou gebruiken en hij dacht aan wat zijn vader gezegd zou hebben over een man die make-up droeg. Nou, hij wilde in ieder geval niet op hém lijken.

‘Prachtige show,’ zei hij. ‘Je was grandioos.’

Max glimlachte en duwde de whiskyfles naar hem toe. ‘Neem maar. Fijn dat je het mooi vond.’

‘Die laatste truc was ongelooflijk. Hoe deed je dat?’

‘Dat kan ik je niet vertellen. Dan word ik uit de Magic Circle geschopt.’

‘Je zei jaren geleden al dat ze je uit de Magic Circle hadden gezet.’

‘O, nou goed dan, een valluik. Als ik de tafel ronddraai, staat hij recht boven het luik. Het meisje gaat liggen en verdwijnt door het gat en na wat tromgeroffel zit ze weer op haar plaats. Je kunt ook een versie doen waarbij je de tafel in brand steekt, maar dat mag hier niet vanwege de brandvoorschriften.’

‘Dus het meisje was niet zomaar iemand uit het publiek?’

‘Nee, natuurlijk niet. Ze is de dochter van de toneelmeester. Aardig meisje.’

Edgar nam een slokje van zijn whisky en keek toe hoe Max zorgvuldig elk spoortje vet verwijderde. Hoe zou het zijn, vroeg hij zich af, om die show twee keer op een avond te moeten doen.

Altijd dezelfde draai en glimlach naar de engelenbak, dezelfde geveinsde verrassing tonen als de duiven de lucht in gaan, dezelfde suffe gezichten die je aankijken.

‘Waar zijn de duiven gebleven?’ vroeg hij plotseling.

Max keek hem verbaasd aan. ‘Die heb ik aan Sheila gegeven. Het meisje. Het is makkelijker om een ander paar te kopen als ik in Scarborough ben. Of ik probeer iets anders. Een bos bloemen die in brand vliegt is altijd goed.’

‘Ga je daar nu naartoe? Naar Scarborough?’

‘Ja. Zondag is de wisseldag. Ik heb altijd een hekel gehad aan de zondag.’

Edgar bekeek Max in de spiegel en zag zijn gezicht plotseling veranderen. Er stond een meisje in de deuropening. Ze was een van de showgirls en droeg een nogal versleten perzikkleurige satijnen omslagdoek over haar kostuum.

‘Kom je naar het feest, Max?’ vroeg ze. ‘Je kunt je vriend meenemen.’

Edgar keek toe hoe de mechanische glimlach zich over Max’ gezicht verspreidde. De glimlach voor het publiek.

‘Ik wou dat ik kon, *sweetheart*, maar Ed en ik hebben zaken te bespreken.’

Max nam Edgar mee naar een Italiaans restaurant dat hij kende. Het was een klein restaurantje, verscholen in een achterafstraatje, maar het eten was er heerlijk. De moeder van Max was Italiaanse, meende Edgar zich te herinneren. Het was een van de weinige feiten die hij over hem wist. Vermoedelijk had Max zijn donkere aantrekkelijke uiterlijk van haar geërfd, een uiterlijk waardoor mensen gingen speculeren over zijn afkomst.

‘Iets beter dan het Caledonian Hotel,’ zei Max terwijl hij spaghetti om zijn vork draaide.

‘Ik wil wedden dat ze hier geen *rock-cakes* serveren,’ reageerde Edgar – de harde koeken van havermeel uit de oorlog. Maar de

vermelding van het Caledonian, de bar in de Highland-stad waar de Magic Men hun hoofdkwartier hadden, had iets losgemaakt. Edgar vertelde Max over zijn werk, over hoe moeilijk hij het vond om zijn reputatie als briljante voormalige geheim agent waar te maken. ‘Meestal weet ik minder dan de simpelste agent. En dat weten zij ook.’

Max bekende dat de eindeloze opeenvolging van badplaatsen haar tol eiste. ‘Ik zou er acuut mee stoppen als er iets anders was wat ik kon doen.’

‘Maar je bent een briljante goochelaar.’

‘Ja.’ Typisch Max dat hij dat niet betwistte. ‘Maar het publiek wil geen briljante voorstellingen meer. Heb je die nieuwe komieken gezien van de NAAFI? Je weet wel, het bedrijf dat voor vertier zorgt voor de Britse strijdkrachten. Vorige week stond er een in het Palladium. Ze maken geen grappen en ze doen niet aan gevatte teksten. Het was alsof je naar een of andere hansworst in de bus zat te luisteren, maar het publiek vond hem geweldig. Ze konden er geen genoeg van krijgen. Heb je gehoord van een kerel die Tommy Cooper heet? Cooper the Trooper?’

‘Nee.’

‘Hij is een goochelaar. Ook ex-NAAFI, en bij hem gaat alles mis. Hij doet de opbouw en het praatje en dan gaat de truc faliekant fout. De eerste keer dat ik het zag, kon ik het bijna niet geloven. “Het horloge zit onder dit bekertje, nee, nee – wacht even – hier, deze is het.” Ze braken de tent af.’

‘Misschien had hij zich gewoon vergist.’

‘Nee, dat is zijn act. Ik heb hem nu een paar keer gezien. Hij is een goede goochelaar, dat kan ik wel zien. Maar het publiek wil geen goede goochelaars meer. Ze willen geen rookgordijnen en zwierige capes. Ze willen geen meisjes in glinsterpakjes. Ze willen zien hoe de truc werkt. Maar als je ze dat eenmaal vertelt, is het over en uit.’

‘Over glinsterpakjes gesproken: waarom heb jij geen assistente?’

Max schonk hun glazen bij. ‘Assistentes zijn te veel gedoe. Voor de oorlog had ik een fantastisch meisje, Ethel heette ze. Ze wist precies wanneer ze de aandacht van het publiek moest trekken en wanneer ze niets moest doen. De meesten krijgen dat nooit voor elkaar. Die dansen heupwiegend weg als je de schijnwerpers juist op jou gericht wil hebben en ze staan erbij als een domme zoutpilaar als ze het publiek moeten afleiden. Maar Ethel... ze was een mirakel.’

‘Wat is er met haar gebeurd?’

‘Ze is getrouwd, zoals ze uiteindelijk allemaal doen. Ze woont op het eiland Wight en is getrouwd met een brandweerman. Ze stuurt me nog steeds een kaart met kerst.’

Waar stuurt ze die dan naartoe? vroeg Edgar zich af. Max had verteld dat hij sinds zijn ontslag uit militaire dienst geen vast adres meer had. Hij wilde Max vragen naar de danseres en of er een vrouw in zijn leven was, maar hij durfde niet.

Maar Max dacht blijkbaar aan hetzelfde.

‘Het punt met het zigzagmeisje,’ zei hij, terwijl hij de laatste rode wijn in Edgars glas schonk, ‘is dat het een truc is die afhangt van het meisje. Je hebt een heel goed meisje nodig, iemand die razendsnel in het middelste gedeelte kan komen. Ze moet snel zijn en ze moet dapper zijn.’

‘Waarom vertel je me dit?’ vroeg Edgar. Zijn hoofd voelde wazig door de wijn. De afbeelding van de Golf van Napels achter Max’ hoofd pulseerde onaangenaam. Edgar hoopte dat er geen vulkaan op uitbarsten stond.

De stem van Max leek van heel ver weg te komen. ‘Je wilde mijn advies over die moord van jou. Nou, hier heb je het: ga op zoek naar het meisje.’

Eerder verschenen van Elly Griffiths in de 'Ruth Galloway'-serie:

Dodencirkel
Offersteen
Springvloed
Beenderhuis
Onheilstijding
Doden zonder naam
Geestvelden
De vrouw in het blauw
Dodentunnels
Een duistere engel
Cirkel van steen
De lantaarnmannen
Een afgelegen plek
Onder een andere naam
Wat ons rest

Eerste druk augustus 2025
Dit is deel 1 in de serie 'Brighton-mysteries'

Oorspronkelijke titel *The Zig Zag Girl*

Oorspronkelijke uitgever Quercus Publishing Ltd, an Hachette UK company

Copyright © 2014 Elly Griffiths

The moral right of the author of this work has been asserted in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2025 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Janet Limonard-Harkink

Vertaling gedichten hoofdstuk 16 en 31: Cornelis W. Schoneveld

Omslagontwerp Studio Vonk & De Boer

Omslagillustratie © Alamy

Opmaak binnenwerk Crius Group

ISBN 978 90 261 7761 3

ISBN e-book 978 90 261 7762 0

ISBN luisterboek 978 90 261 7763 7

NUR 332

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het publieke domein thuishoren, berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining niet toegestaan.